

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ
МИНИСТРЛІГІ**
«Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті» КеАҚ
**МИНИСТЕРСТВО НАУКИ И ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ
КАЗАХСТАН**
НАО «Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева»
**MINISTRY OF SCIENCE AND HIGHER EDUCATION OF THE REPUBLIC OF
KAZAKHSTAN**
NJSC “The L.N. Gumilyov Eurasian National University”

«Тіл оқытудың инновациялық тәсілдері: теория мен практиканы ұштастыру» атты I
Көктемгі Халықаралық ғылыми-практикалық конференция материалдары
2025 ж. 4 сәуір

«Иновационные подходы преподавания языков: слияние теории и практики»»
Материалы I Весенней Международной научно-практической онлайн конференции
4 апреля 2025 г.

“Innovative Approaches of Language Teaching: Bridging Theory and Practice””
Proceedings of the I Spring International Scientific and Practical Online Conference
April 4, 2025

Астана, 2025 ж.

УДК 80/81
ББК 81.2
Б18

Chief Editor: Perizat Zh. Balkhimbekova – Head of the Foreign Languages Department of the NJSC “The L.N. Gumilyov Eurasian National University”, PhD, assistant professor

Editorial Board:

Dina K. Kurmanayeva – PhD, associate professor of the Foreign Languages Department of the NJSC “The L.N. Gumilyov Eurasian National University”

Ainagul M. Mukhtarkanova – candidate of pedagogical sciences, associate professor of the Foreign Languages Department of the NJSC “The L.N. Gumilyov Eurasian National University”

Madina Zh. Tussupbekova – candidate of pedagogical sciences, associate professor of the Foreign Languages Department of the NJSC “The L.N. Gumilyov Eurasian National University”

Assem M. Kysyrova – candidate of philological sciences, assistant professor of the Foreign Languages Department of the NJSC “The L.N. Gumilyov Eurasian National University”

Aigul K. Sadykova – PhD, a senior teacher of the Foreign Languages Department of the NJSC “The L.N. Gumilyov Eurasian National University”

Saltanat K. Mukanova – a senior teacher of the Foreign Languages Department of the NJSC “The L.N. Gumilyov Eurasian National University”

I Spring International Scientific and Practical Online Conference “INNOVATIVE APPROACHES OF LANGUAGE TEACHING: BRIDGING THEORY AND PRACTICE”: Proceedings of the online conference (Astana, April, 2025). – Astana: NJSC “The L.N. Gumilyov ENU”, 2025. – 220p.

The proceedings of the annual conference include scientific articles of participants of the I Spring International Scientific and Practical Online Conference “Innovative Approaches of Language Teaching: Bridging Theory and Practice”, which was held at the Foreign Languages Department on April 4, 2025 in an online format. Materials in these proceedings can be of interest to young and experienced researchers, university and school teachers, different level students who are involved in pursuing research into modern approaches to developing foreign language skills; competence-based modeling in foreign language teaching; interaction of multicultural communication, linguistics, translation with foreign language teaching; the use of information technologies in foreign language teaching.

Authors are fully responsible for the content of their scientific articles and the truthfulness of the facts indicated.

ISBN 978-601-385-060-3

Table of Contents

SECTION 1

ТЕХНОЛОГИЯЛАР АРҚЫЛЫ ТІЛ ҮЙРЕНУ

ОБУЧЕНИЕ ЯЗЫКАМ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ ТЕХНОЛОГИЙ

TECHNOLOGY-ENHANCED LANGUAGE LEARNING

THE FUTURE OF HIGHER EDUCATION

Ali Güneş..... 8-11

TEACHING LITERATURE IN THE DIGITAL AGE: TOOLS FOR ENGAGING LANGUAGE LEARNERS

Asım AYDIN..... 11-16

DOES AI HAVE EMOTIONS? EXPLORING THE ROLE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN DESIGNING SYLLABUS FOR SHORT STORY LITERATURE CLASSES

Mustafa CANLI..... 16-21

DECODING SOCIETAL TRENDS THROUGH SOCIAL TEXTS: A TRANSLATION-BASED FRAMEWORK FOR ENHANCING LINGUISTIC COMPETENCE AND INTERCULTURAL AWARENESS IN ELT

ÖZDEMİR. Ö..... 21-29

ПОДГОТОВКА ЛИНГВИСТОВ К ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В ОБЛАСТИ ОБУЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫМ ЯЗЫКАМ

Владимирова С.В...... 30-34

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ЦИФРОВЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ РЕСУРСОВ В ПРЕПОДАВАНИИ ИНОСТРАННЫХ ЯЗЫКОВ: ПРАКТИКООРИЕНТИРОВАННЫЙ АСПЕКТ

Кочконбаева С. И., Сулайманжанова Н. С...... 34-42

ПРЕИМУЩЕСТВА ОНЛАЙН ОБУЧЕНИЯ, НА ПРИМЕРЕ ЛАТИНСКОГО ЯЗЫКА

Жакаева Г. К., Иметова Ж. К...... 42-46

THE USE OF CRITICAL THINKING IN LEARNING FOREIGN LANGUAGES

Zhandildinova A.M.
Zhanayeva Zh.A...... 46-50

THE INTEGRATION OF AI TECHNOLOGIES IN ENGLISH LANGUAGE INSTRUCTION: A CRITICAL ANALYSIS OF PROS AND CONS

Otyzbayeva K., Zarkesheva A...... 50-53

USING VIDEO MATERIALS IN TEACHING FOREIGN LANGUAGES

Ospanova F.A...... 53-57

ENHANCING LANGUAGE PROFICIENCY: APPROACHES TO TEACHING PHRASEOLOGY <i>Alzhanova A. Kerimbaeva K., Kemelbekova E.....</i>	57-61
МОТИВАЦИОННЫЙ ПРОФИЛЬ УЧЕНИКА: ИССЛЕДОВАНИЕ ФАКТОРОВ, ВЛИЯЮЩИХ НА УЧЕБНУЮ МОТИВАЦИЮ <i>Балтынова А.Ш., Буркитбаева А.Г., Дуйшоналиева Б. Т.....</i>	62-65
SPEAKING THROUGH READING: MEDIA DISCOURSE AS THE RESOURCE FOR VARIOUS TOPICS <i>B.G. Smagulova</i>	66-70
MIND MAP ӘДІСІ АРҚЫЛЫ ТІЛДІК ЕМЕС МАМАНДЫҚТАҒЫ СТУДЕНТТЕРДІҢ АҒЫЛШЫН ТІЛІНДЕ ОҚЫЛЫМ ДАҒДЫСЫН ДАМЫТУ <i>Мусабаева Г.М.....</i>	71-74
ЖОҒАРЫ ОҚУ ОРЫНДАРЫНДА АҒЫЛШЫН ТІЛІН ОҚЫТУДЫҢ ҰЛТТЫҚ-МӘДЕНИ ҚҰРЫЛЫМЫНЫҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ <i>Нұрғалиева Ұ.С., Мұқанова С.Қ., Ниязбекова А.А.....</i>	74-78
ПРЕЕМСТВЕННОСТЬ ОБУЧЕНИЯ ЯЗЫКАМ: ОТ АНГЛИЙСКОГО КО ВТОРОМУ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ В КАЗАХСКОЯЗЫЧНЫХ ГРУППАХ <i>А.К. Аубакирова, Г.К. Тусупова, Г.Ж. Нурбекова, Г.М. Жусупова</i>	78-81
ҚАЗАҚ, АҒЫЛШЫН ХАЛЫҚТАРЫНЫҢ ҰЛТТЫҚ МІНЕЗДЕРІНІҢ ПАРЕМІЯЛЫҚ СИПАТЫ <i>Қызырова Ә.М., Нұрдыбаева А.К.....</i>	81-85
Section 2	
ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТ ЖӘНЕ ЖЕКЕ ТІЛ ҮЙРЕНУ	
ИСКУССТВЕННЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ И ПЕРСОНАЛИЗИРОВАННОЕ ИЗУЧЕНИЕ ЯЗЫКОВ	
ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND PERSONALIZED LANGUAGE LEARNING ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТІ АҒЫЛШЫН ТІЛІН ОҚЫТУДАҒЫ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ <i>Бейсенбек Ж.</i>	85-90
ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТТІҢ АҒЫЛШЫН ТІЛІН ҮЙРЕНУДЕГІ МҮМКІНДІКТЕРІ <i>Ізбасар Н., Кеңес Д. Мухтарханова А. М.....</i>	90-92
THE INFLUENCE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE ON A MODERN FIRST-YEAR STUDENT <i>Загоруля О.Л., Бектрумова А., Ласкова А.....</i>	93-97
Technology Enhanced Language Learning: The Role of Artificial Intelligence <i>Sadykova A.K., Samoilova.K.I, Serzhanuly.Y.....</i>	97-101

THE IMPACT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE ON STUDENT LEARNING <i>A. Serikpayeva, G. Bimuratova, Niyazbekova A.A.....</i>	101-107
FOOD WASTE IN EDUCATIONAL INSTITUTIONS: THE ROLE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN MITIGATION <i>Khaidar A., Zhumadi K., Otyzbayeva K.Zh.....</i>	107-109
ИСКУССТВЕННЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ В ОБУЧЕНИИ И ПРЕПОДАВАНИИ ИНОСТРАННЫХ ЯЗЫКОВ <i>Мусабекова З.С., Имангалиева М.К.....</i>	110-115
НЕКОТОРЫЕ АСПЕКТЫ ПЕРСОНАЛИЗИРОВАННОГО ИЗУЧЕНИЯ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА С ПРИМЕНЕНИЕМ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА <i>Маликов Н., Аубакирова А.К.....</i>	115-117
Section 3	
ТІЛДІК ЕМЕС ФАКУЛЬТЕТТЕРДЕ ШЕТ ТІЛДЕРІН ОҚЫТУ	
ПРЕПОДАВАНИЕ ИНОСТРАННЫХ ЯЗЫКОВ НА НЕЯЗЫКОВЫХ	
ФАКУЛЬТЕТАХ	
TEACHING FOREIGN LANGUAGES IN NON LINGUISTIC FACULTIES	
МАТЕМАТИКА ЛОГИКАСЫ МЕН АҒЫЛШЫН ГРАММАТИКАСЫН БАЙЛАНЫСТЫРУ ТЕХНИКАСЫ <i>Сейдулла О.О, Буркитбаева А.Г.....</i>	118-121
English for Specific Purposes in the Higher Education System of Kazakhstan <i>Burkitbayeva D.K., Zhaksylykov A.Z., Ustelimova N.A.....</i>	121-128
MECHANICAL ENGINEERING AND VIRTUAL REALITY: ANALYZING AND IMPROVING THE CAR AERODYNAMICS. <i>Kumekov Nurassyl, Dyusengalieva A. A.....</i>	128-133
ENHACING SPECIALIZED ENGLISH LANGUAGE SKILLS FOR VARIOUS SECTORS OF TOURISM <i>Mukanova L.S., Tazhitova G.Z.....</i>	133-137
ENHANCING CRITICAL THINKING SKILLS THROUGH THE INTERPRETATION OF AUTOCHTHONOUS TEXTS <i>Shakhputova Z.Kh., Aitmukhamedgali M.....</i>	138-143
THE ROLE OF CULTURALLY CONTEXTUALIZED ELT IN ENHANCING CRITICAL THINKING SKILLS AMONG KAZAKHSTANI LEARNERS <i>Shukirbayeva B.K., Kurmanayeva D.K.....</i>	143-150

ПРОБЛЕМЫ МОТИВАЦИИ СТУДЕНТОВ НЕЛИНГВИСТИЧЕСКИХ
ФАКУЛЬТЕТОВ ПРИ ИЗУЧЕНИИ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА

Жомай Г.К......

151-154

ВЫГОРАНИЕ И КУЛЬТ ПРОДУКТИВНОСТИ СРЕДИ СТУДЕНТОВ ПЕРВОГО
КУРСА УНИВЕРСИТЕТА

Загоруля О.Л., Берекетова Т., Жұмажан Ж., Бақыт Ә., Ашкенова

Д......

154-158

Section 4

ҮЗДІКСІЗ ЖӘНЕ КӨПТІЛДІ БІЛІМ БЕРУ

НЕПРЕРЫВНОЕ И МНОГОЯЗЫЧНОЕ ОБУЧЕНИЕ

LIFELONG AND MULTILINGUAL EDUCATION

THE IMAGE OF WOMEN IN KAZAKH LITERATURE: PAST AND PRESENT

Әмзе А., Баймұханбет Н., Мухтарханова А. М......

158-163

АҒЫЛШЫН ТІЛІНДЕГІ СӨЗДЕРДІҢ ҚАЗАҚ ТІЛІНДЕ ОРФОГРАФИЯЛЫҚ
ЖӘНЕ ФОНЕТИКАЛЫҚ ӨЗГЕРІСТЕРІНЕ ШОЛУ

Закарина Қ., Казимова Г., Мухтарханова А. М......

163-168

АБАЙ ҚҰНАНБАЙҰЛЫНЫҢ «ТОЛЫҚ АДАМ» ІЛІМІ АРҚЫЛЫ ТІЛ
ҮЙРЕНУ ЖӘНЕ ТҰЛҒАЛЫҚ ДАМУ

Арғынбаева Ұ., Куралбаева А., Мухтарханова А. М......

168-170

ҚАЗАҚ ЖӘНЕ АҒЫЛШЫН ӘДЕБИЕТІНДЕГІ ӘЙЕЛДІҢ РӨЛІ

Қонысбек Ж., Рахымбек Е., Мухтарханова А.М......

171-174

АБАЙ МЕН ШЕКСПИР: ҰЛЫ ТҰЛҒАЛАР
ШЫҒАРМАШЫЛЫҒЫНДАҒЫ ФИЛОСОФИЯЛЫҚ ҮНДЕСТІК

Мұхтар А.Т., Мухтарханова А.М......

175-178

ҚАЗАҚ ТІЛІ МЕН АҒЫЛШЫН ТІЛІНДЕГІ ИДИОМАЛАР

Пернебай Е., Мухтарханова А. М......

178-182

АМЕРИКАНДЫҚ ЖӘНЕ БРИТАНДЫҚ АҒЫЛШЫН ТІЛІНІң АЙЫРМАШЫЛЫҒЫ <i>Серикбол Ж., Мұратбек А., Мухтарханова А.М.</i>	182-186
--	---------

ҚАЗАҚ ЕРТЕГІЛЕРІНІң АҒЫЛШЫН ЕРТЕГІЛЕРІНЕН АЙЫРМАШЫЛЫҒЫ: «ЕР ТӨСТІК» ПЕН «ДЖЕК ЖӘНЕ БҰРШАҚ САБАҒЫ» <i>Шаукен Ә., Капбасова А., Мухтарханова А. М.</i>	186-190
--	---------

Section 5

ОНЛАЙН ЖӘНЕ АРАЛАС ТІЛДІК ОҚЫТУ

ОНЛАЙН И ГИБРИДНОЕ ЯЗЫКОВОЕ ОБРАЗОВАНИЕ

ONLINE AND HYBRID LANGUAGE EDUCATION

THE BENEFITS OF USAGE HYBRID EDUCATION FOR FOREIGN LANGUAGE <i>Alatay. N.Sh., Nurgaliyeva U. S.</i>	190-195
---	---------

ОНЛАЙН ЖӘНЕ АРАЛАС ТІЛДІК ОҚЫТУ <i>Шора А. Қ., Балхимбекова П.Ж.</i>	195-199
---	---------

АҒЫЛШЫН ТІЛІНЕН ЕНГЕН SLANG СӨЗДЕРДІң ҚАЗАҚ ТІЛІНЕ ӘСЕРІ <i>Жолтан М., Қатарбай А., Тусупбекова М.Ж.</i>	199-206
---	---------

АҒЫЛШЫН ЖӘНЕ ҚАЗАҚ ТІЛДЕРІНДЕГІ ГЕОГРАФИЯЛЫҚ ТЕРМИНДЕРІНІң ЖАСАЛУЫНА ҚЫСҚАША ШОЛУ <i>Қуанышбек А.Б., Нұрдыбаева А.Қ.</i>	206-212
--	---------

ТЕХНОЛОГИЯЛАР АРҚЫЛЫ ТІЛ ҮЙРЕТУ <i>Ахмет Қ., Балхимбекова П.Ж.</i>	212-215
---	---------

GAMIFICATION IN FOREIGN LANGUAGE TEACHING: THE EFFECTIVENESS OF MOBILE APPLICATIONS IN INCREASING STUDENT MOTIVATION <i>Zhamikhanova D.K., Mukushev D.G.</i>	216-220
--	---------

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Солтанбекова А., Калибекұлы Т., Пашан Д. Phonetic Problems in Transcription of Chinese Exonymous Names in Kazakh-Latin Graphics // Proceedings of the International Conference on Language and Culture Studies. – Алматы, 2022. – С. 15–23.
2. Салқынбай А., Қапалбек Б. Қазақ тілі жүйесінің орфографиялық жаңалықтары жайынан // Бейсембаев атындағы кітапхана жинағы. – Алматы: А. Байтұрсынұлы атындағы Тіл білімі институты, 2021. – С. 56–65.
3. Жармакин О. Тіл біліміне кіріспе. – Алматы: Қазақ университеті, 2005. – 240 б.
4. Құрманбайұлы Ш. Терминологиялық сөздік. – Алматы: Қазақ энциклопедиясы, 2010. – 352 б.
5. Аханов К. Тіл біліміне кіріспе. – Алматы: Санат, 1993. – 464 б.
6. Қазақ тілінің орфографиялық сөздігі. – Алматы: Арыс, 2013. – 992 б.
7. Сүлейменова Э. Д. Тіл және қоғам: жаһандану жағдайындағы өзгерістер. – Алматы: Ғылым, 2019. – 220 б.

ӘОЖ 821.512.122

АБАЙ ҚҰНАНБАЙҰЛЫНЫҢ «ТОЛЫҚ АДАМ» ІЛІМІ АРҚЫЛЫ ТІЛ ҮЙРЕНУ ЖӘНЕ ТҮЛҒАЛЫҚ ДАМУ

Арғынбаева Ұлпан, Куралбаева Аружан

Жетекші: *Мухтарханова Айнагуль Мадиевна*

Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия Ұлттық университеті
Астана қаласы, Қазақстан

Түйіндеме: Мақалада Абай Құнанбайұлының «Толық адам» ілімі арқылы тіл үйренудің маңызы және тұлғалық дамудың негіздері қарастырылды. Абайдың ақыл, қайрат, жүрек туралы ұстанымдары тіл үйренуді, көптілділікті, қоғаммен үйлесімді қарым-қатынас орнатуды дамытуға бағыттайды. Тіл үйрену тек қана білімді меңгеру ғана емес, басқа халықтармен байланыс орнатып, мәдениеттерді түсіну қабілетін арттырады.

Түйін сөздер: "Толық адам" концепциясы, Абай ілімі, қарасөз бен өлеңдері, тұлғалық даму, даму стратегиялары, тіл үйрену, жаһандану.

Аннотация: В данной статье рассматривается значение изучения языков и основы личностного развития через учение Абая Кунанбайулы о «Совершенном человеке». Принципы Абая об уме, воле и сердце остаются актуальными и сегодня, направляя человека к всестороннему развитию, многоязычию и гармоничным отношениям с обществом. Изучение языков – это не просто процесс приобретения знаний, но и возможность развивать способности понимать разные культуры.

Ключевые слова: Концепция «Совершенного человека», учение Абая, проза и поэзия, личностное развитие, стратегии развития, изучение языков, глобализация.

Abstract: This article examines the importance of language learning and the foundations of personal development through Abai Qunanbaiuly's "Perfect Man" doctrine. Abai's principles of intellect, willpower, and heart remain relevant today, guiding individuals toward holistic growth,

multilingualism, and harmonious interaction with society. Language learning is not merely about acquiring knowledge; it enhances one's ability to connect with other nations and understand different cultures.

Keywords: "Perfect Man" concept, Abai's doctrine, prose and poetry, personal development, development strategies, language learning, globalization.

XXI ғасырда жаһандану дәуірі басталып, әлемнің әртүрлі түкпіріндегі адамдардың бір-бірімен тіл арқылы қарым-қатынас жасау мүмкіндіктері артты. Бұл кезеңде көптілділік, мәдениеттердің өзара түсіністігі мен гармониясы маңызды рөл атқарады. Әрбір жаңа тіл мен мәдениетке деген қызығушылық адамның әлемді кеңінен түсінуіне мүмкіндік береді. Тіл үйрену тек әлеуметтік шекараларды ғана емес, географиялық және мәдени шекараларды да жеңуге мүмкіндік береді.

Абай Құнанбайұлының «Толық адам» ілімінде адамды кемелдендірудің үш негізгі құраушысы — ақыл, қайрат, жүрек — айқын көрсетіледі. Бұл тұжырымдама адамның шын мәнінде толық болу үшін, осы үш қасиетке бірдей ие болуы қажеттігін білдіреді. Абай философиясында білім алу, рухани әлемді байыту адамды жетілуге жетелейді. Бұл тек тіл мен біліммен шектелмей, тұлғаның ішкі қасиеттерінің дамуын да қамтиды. Фридрих Ницшенің «Мәңгілік қайталаным» еңбегінде жазғандай, тұлға — қоғамның өзгерістеріне бейімделе алатын, өзін-өзі бағалай білетін адам. Осы тұрғыда Абайдың философиясы да адамның өз мүмкіндіктерін кеңейту үшін тек біліммен шектелмей, ішкі дүниесін дамытуға күш салуға бағытталған.

Тұлғалық даму үшін әуелгі кезекте тәжірибе жинау, білім алу және жаңа ақпараттарға ұмтылу маңызды. XXI ғасыр білім мен бәсекелестіктің дәуірі болғандықтан, адамның жан-жақты білім алуына және көптілді болуына қажеттілік артып отыр. Атап айтсақ, саясаттанушы Т.Әбдуәлидің: "Жаһандану дегеніміз қарапайым сөзбен айтқанда жоғары деңгейге жеткен елдермен қарым-қатынасымызды нығайту. Соның бірі - тілдік коммуникация. Бұл үшін халықаралық қатынас тілі болып жүрген ағылшын тілін үйренуге жастарымызды жатпай-тұрмай баулуымыз керек. Оның қажеттілігін уақыт өткен сайын өткір сезініп келеміз" деген ойын оқытушы Т.Тәңірбергенқызы ары қарай жалғастырады: «Ағылшын тілін үйренгеннен біз мәңгүрттенбейміз. Ағылшын тілі қазақ тілін үйренуге ешқандай кедергі жасамайды. Тек соны түсіне білуіміз керек. Себебі, ағылшын тілі мемлекеттік тілмен бәсекелес емес» делінген [4]. Неліктен бұл ойларды басты назарға алып отырмыз?

Әрине мұның бәрін өз заманында-ақ Абай атамыз өзге елдің ғылымы мен білімін басты назарда ұстап, "Жақсыдан үйреніп, жаманнан жирену керек" екенін айтып кеткен. Абай Құнанбайұлының «Толық адам» ілімін тіл үйрену тұрғысынан қарастырсақ, көптілділік тек тілдік дағды ғана емес, әртүрлі мәдениеттерді түсіну, өзара байланыс орнату және әлемдік деңгейде тиімді жұмыс жасау қабілетінің көрсеткіші деп, ақын шығармашылығында ұлттар арасындағы қарым-қатынасты нығайту мен түсіністікке ерекше мән берілген.

Өзге елдермен қарым-қатынас жасау, олардың мәдениеті мен дүниетанымын түсіну оның философиясының бір бөлшегі.

Тіл үйрену — бұл өзара қарым-қатынас жасау, басқа халықтармен байланыс орнату мүмкіндігін арттырады. Абай өз заманының ұлы ойшылы ретінде шығыс пен батыс мәдениеттерінен алынған білімдерді қазақ тіліне аударып, өз ұлтына жаңа көзқарас қалыптастыруға үлес қосқан. Оның «Орысша оқу керек, хикмет те, мал да, өнер де, ғылым да — бәрі орыста тұр» [1] деген сөзі бүгінгі таңдағы көптілділіктің маңызын толықтай көрсетеді. Тіпті,

«Фзули, Шәмси, Сәйхали,
Науаи, Сағди, Фирдауси,
Хожа Хафиз – бу һәммәси
Мәдәт бер я шағири фәрияд» [2].

-деп Шығыс ақындарынан ілім алып, жіпке тізгендей жырлаған.

Ендігі кезекте «Қалайша тез тіл үйренуге болады?» және «Тура жолдан айнымай, мақсатқа қалай қол жеткізе аламыз?» деген көкейтесті сұрақтарға Абай ілімінен жауап іздеп көрелік. Тіл үйрену — бірден бола салатын жұмыс емес. Бірден ішіп, қарын тойғызар тамақ емес. Бұл өмірлік азық. Бір тілді үйренсең жаңа елді көресің. Көріп қоймай, мәдениеті мен дүниетанымымен қатар танысасың. Абай атамыз өзінің 31-ші қара сөзінде: «Естіген нәрсені ұмытпастыққа төрт түрлі себеп бар: әуелі — көкірегі байлаулы берік болмақ керек; екінші — сол нәрсені естігенде немесе көргенде ғибрәтлану керек, көңілденіп, тұшынып, ынтамен ұғу керек; үшінші — сол нәрсені ішінен бірнеше уақыт қайтарып ойланып, көңілге бекіту керек; төртінші — ой кеселі нәрселерден қашық болу керек. Егер кез болып қалса, салынбау керек. Ой кеселдері: уайымсыз салғырттық, ойыншы-күлкішілдік, я бір қайғыға салыну, я бір нәрсеге құмарлық пайда болу секілді. Бұл төрт нәрсе — күллі ақыл мен ғылымды тоздыратұғын нәрселер» — дейді [1]. Яғни, тіл үйренудегі бірінші шарт: берік болу. Өз мақсатына деген беріктік. Түрлі сауал қойып, есеп алуың қажет: «Не үшін жасап жатырмын? Неге? Қандай нәтиже алып келді?» Осы сұрақтар айналасында оқу керек. Екінші шарт — ынтамен ұғу. Айналысар іс болсын, үйрену болсын, махаббатпен, аса құлшыныспен оқу керек. «Адамның көңілі шын мейірленсе, білім-ғылымның өзі мейірлене түседі» деген сөзді жадыда сақтау керек. Үшінші шарт — қайталап отыру. Практикада қолдану, сабақ алу. Білгенінді айту, білмегенінді сұрау. Төртінші шарт — ой, кеселді нәрселерден аулақ болу керек. Мұндағы ой кесел түрлі нәрсе болуы мүмкін. Қарапайым түрде жалқаулық, кері тартар достар, ұйқы тағысын тағы... Бұларға салынбай, мақсаттан айнымау керек. Сонда ғана көздегеніңе жетіп, ойлағаның алдыңнан шығады.

Тіл үйрену арқылы адам өз дүниетанымын кеңейтеді, әртүрлі мәдениеттерді түсінеді және халықаралық деңгейде байланыс орнатуға мүмкіндік алады. Абайдың ілімінде айтылғандай, өзге тілдерді де меңгеру — адамның рухани және интеллектуалды дамуына әсер етеді [3].

Қорыта айтқанда, Абай Құнанбайұлының «Толық адам» ілімінің тіл үйренуге деген көзқарасы қазіргі қоғамда өте өзекті. Тіл үйрену арқылы біз өзіміздің әлемді тану, басқа халықтармен қарым-қатынас жасау қабілетімізді арттырамыз. Абайдың ақыл, қайрат, жүрек ұғымдары арқылы тұлғалық дамуды көздегенде, көптілді болу тек білім мен дағды ғана емес, адамды толыққанды тұлға ретінде қалыптастырудың маңызды бір қадамы болып табылады. Абайдың философиясы мен ұстанымдары бүгінгі күнде де өзекті болып, әр адамның тұлғалық дамуына және қоғамға қосқан үлесіне маңызды әсер етеді. Тіл үйрену тек қажеттілік емес, ол адамның жан-жақты дамуының маңызды бөлігіне айналды. Ақыл, қайрат, жүректі бірдей ұстай отырып, қазіргі заманның талаптарына сай жетілген, білімді және көптілді тұлға болу — әрқайсымыздың мақсатымыз болуы тиіс.

Қолданылған әдебиеттер тізімі:

1. Абай Құнанбайұлы Қарасөздер жинағы. - Алматы: кітап баспасы, 2022.
2. Абай. Қалың елім, қазағым. Өлең-жинақ. - Атамұра кітапханасы баспасы, 2002.
3. Қайым Мұхамедханов Абайдың шығармаларына түсініктеме. - Алматы, 2009.
4. Үштілділік – заман сұранысы. [Электрон. ресурс]. URL: <https://abai.kz/index.php/post/46969> (қаралған күні: 28.03.2024).
